

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทนต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้อง กระแสการเปลี่ยนแปลงของชาติและสังคมอยู่ตลอดเวลา (สุมาลี ชัยเจริญ, 2547:2) โดยเฉพาะ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์พร้อมในตนเอง ทั้งด้านคุณลักษณะ บุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถด้านวิชาชีพที่จะนำไปเป็น เครื่องมือประกอบสัมมาชีพในอนาคต ที่จะสามารถดำรงอยู่ในสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่านิยมและความประพฤติเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม การพัฒนาคนในด้าน คุณภาพต้องคำนึงถึงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนในสถาบันระดับอุดมศึกษา ซึ่งในระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้อง ตั้งแต่กระบวนการรับบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับสาขาวิชา กระบวนการพัฒนานักศึกษามี คุณลักษณะและความสามารถเป็นไปตามปรัชญาของสถาบัน กระบวนการพัฒนานักศึกษาให้มี คุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายของสถาบันนั้น จำเป็นต้องมีระบบหรือปัจจัยสนับสนุนที่จะช่วยให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบหรือปัจจัยสนับสนุนดังกล่าว อาทิ ระบบกิจการนักศึกษา ระบบหลักสูตร ระบบการสอน ระบบการประเมิน ฯลฯ (มานี ไชยธีรานุวัณศิริ, 2543:2)

การศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระสูง นักศึกษาต้องรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ที่มีอาจารย์คอยเอาใจใส่อยู่ใกล้ชิด คอยให้คำแนะนำ และสั่งสอนในสิ่งต่างๆ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ถ้านักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบการเรียน รูปแบบการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้ นักศึกษาก็จะ ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย แต่ถ้านักศึกษาไม่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับรูปแบบการเรียน และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้ อาจจะเนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีค่านิยม บริโภคนิยม วัตถุนิยม และมีสิ่งยั่วยุต่างๆ มากขึ้น ก็จะทำให้ชีวิตในการศึกษาของนักศึกษาล้มเหลว

นอกจากนี้ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสถาบัน ก็ถือเป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาของนักศึกษา ดังนั้น นักศึกษาจะต้องใช้ความคิดพิจารณาในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตให้รอบคอบ เพื่อให้นักศึกษาจะสามารถดูแลตนเองให้เข้ากับการศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข

หอพักนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบกิจการนักศึกษา เป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่ช่วยหล่อหลอมพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาให้สามารถปรับตัวใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข หอพักมีส่วนสำคัญอันเป็นแหล่งสนับสนุนให้การศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาทุกระดับเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ การจัดบริการหอพักนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะมีแนวคิดในการจัดระบบบริหารหอพักในลักษณะเป็น “ศูนย์ศึกษาและอาศัย” (Living and Learning Center) มีระบบดูแลด้านกายภาพ ดูแลด้านความปลอดภัย และมีระบบการพัฒนานักศึกษา มีบุคลากรที่ดูแลบริหารงานอย่างมีระบบ ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการ สร้างสมประสบการณ์ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น สนับสนุนการพัฒนาไปในด้านต่างๆ อย่างดีที่สุดตามศักยภาพของนักศึกษา (มาณี ไชยธีรานุกูลศิริ, 2543:2) เป็นสถานที่กระทำไปนิทานหรือความมุ่งหวังของการผลิตบัณฑิตบรรลุนิติภาวะประสงค์ ในการที่จะธำรงความเป็นเลิศทางวิชาการและสร้างเสริมบัณฑิตที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นที่จะใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต หอพักจะเป็นแหล่งที่มหาวิทยาลัยจะให้ทั้งทางด้านความรู้ การปรับปรุงบุคลิกภาพ ความมีระเบียบวินัย และการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ได้อย่างดี ประโยชน์ของหอพักในสถาบันอุดมศึกษา นอกเหนือจากการเป็นที่พักอาศัยแล้ว ยังเอื้อต่อการศึกษา พร้อมทั้งเสริมทักษะทางสังคม และการทำงานร่วมกันในวิถีทางประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เพื่อฝึกให้นักศึกษารู้จักการอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้หอพักที่จัดห้องพักให้นักศึกษาเข้าพักอาศัย ควรให้ความอบอุ่นและดูแลนักศึกษาเช่นเดียวกับผู้ปกครองที่ดูแลบุตรหลานด้วย เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ได้ออกจากครอบครัว ห่างไกลการดูแลจากผู้ปกครอง หอพักจึงควรจัดผู้ที่มีความรับผิดชอบเอาใจใส่ เพื่อดูแลนักศึกษาเหล่านั้นสืบทอดจากผู้ปกครอง

หอพักเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่เทียบได้กับห้องสมุด ห้องปฏิบัติการและห้องเรียน เป็นที่ที่มหาวิทยาลัยจะให้ทั้งความรู้ การปรับปรุงบุคลิกภาพ ความมีระเบียบ และการแสดงออก ทั้งกาย วาจา ใจ ได้อย่างดี

สำหรับหอพักนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นั้น ปัจจุบันมีจำนวน 4 อาคาร สามารถรองรับนักศึกษาชายได้ 426 คน ประกอบด้วย หอพักชาย 1 จำนวน

108 คน หอพักชาย 2 จำนวน 102 คน หอพักชาย 3 จำนวน 108 คน และหอพักชาย 4 จำนวน 108 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลหอพักนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ปีการศึกษา 2555

ชื่อหอพัก	ประเภทหอพัก	จำนวนห้อง	จำนวนคน :ห้อง	ราคา : ภาคการศึกษา	รวม (คน)
1	หอพักชาย	18	6	1,500	108
2	หอพักชาย	17	6	1,500	102
3	หอพักชาย	18	6	1,500	108
4	หอพักชาย	18	6	1,500	108
รวม					426

ที่มา : งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา กองกิจการนักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี (2555)

หอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีหอพักสำหรับนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย เพราะคำนึงถึงความปลอดภัย และสัดส่วนของนักศึกษาหญิง ที่เข้ามาศึกษามากกว่าชาย แต่โดยความเป็นจริง หอพักนักศึกษาชายจะมีความจำเป็นและสำคัญมาก เพราะเพศชายโดยทั่วไปจะมีอุปนิสัยมุทะลุ อารมณ์ร้อน ชอบเสียง อยากรู้ อยากรทดลองมากกว่าเพศหญิง นักศึกษาชายในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มาจากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน เมื่อมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในมหาวิทยาลัยและพักอาศัยในหอพักที่มีสภาพแวดล้อมต่างจากสภาพแวดล้อมเดิม นักศึกษาจึงต้องใช้ชีวิตให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านการเรียน การปรับตัว การคบเพื่อน การเข้าสังคม การได้รับการยอมรับ บุคลิกภาพ และอีกหลายๆ ด้าน ประกอบด้วย วัยนี้เป็นวัยที่มีความพยายามจะปรับปรุงร่างกายของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยพยายามที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เมื่อประสบปัญหา มักหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ถ้าแก้ปัญหาไม่ได้ก็จะส่งผลกระทบต่อส่งผลให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ เนื่องจากวัยรุ่นมีอุปนิสัยมุทะลุ อารมณ์ร้อน ชอบเสียง ต้องการเรียนรู้ อยากรทดลอง รักสนุก ชอบเลียนแบบเพื่อน และอยากเด่นอยากดัง เมื่อลักษณะดังกล่าวนี้รวมกับสภาวะเอื้ออำนวย เช่น สภาพทางสังคมซึ่งเต็มไปด้วยสื่อต่างๆ เช่น ข่าว โฆษณา ละคร ภาพยนตร์บางประเภท ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว ยาเสพติด และค่านิยมในสังคม

หล่อหลอมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่คุกคามหรือมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาแทบทั้งสิ้น (วิวัฒน์ ไรจนพิทยากร, 2536:158)

จากการศึกษาและประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่า นักศึกษาชายในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเรียน ปัญหาทางพฤติกรรมส่วนตัว และการปรับตัว ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อตัวนักศึกษา ทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ท้อแท้ และหมดหวัง ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับหอพักนักศึกษาชายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาชาย ที่พักอาศัยในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อันประกอบด้วย กิจกรรมส่วนตัว การปรับตัว การใช้เวลาว่างของนักศึกษา และใช้เวลาในการเรียน รวมถึงปัญหาที่นักศึกษาประสบในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา การให้คำปรึกษา และนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

โจทย์ในการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สมมุติฐานในการศึกษา

ชั้นปี คณะที่ศึกษา ศาสนา รายได้ต่อเดือนที่ได้รับจากครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านการปรับตัว และด้านการใช้เวลาในการเรียน แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ผลจากการศึกษาสามารถเสนอต่อกองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การใช้ชีวิตของนักศึกษาในหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วยนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักชาย 1-4 ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 426 คน ประจำปีการศึกษา 2555

ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งศึกษาหอพักชาย ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

นิยามศัพท์

นักศึกษาหอพัก หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2555 ที่พักอาศัยใน หอพักนักศึกษาชาย 1 – 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

หอพักนักศึกษา หมายถึง ที่พักอาศัยของนักศึกษาชาย 1 – 4 ในระหว่างการศึกษา ซึ่งอยู่ใน ความควบคุมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

พฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษา หมายถึง การใช้ชีวิต หรือรูปแบบการใช้ชีวิต โดยการ แสดงออกของนักศึกษาที่สังเกตเห็นได้ อันเกิดจากการปฏิบัติ ฝึกฝนจนเป็นนิสัย และกระทำเป็น กิจกรรมประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมส่วนตัว การปรับตัว การใช้เวลาว่างและการใช้เวลาในการเรียน ของนักศึกษาหอพักมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

กิจกรรมส่วนตัว หมายถึง กิจกรรมส่วนตัวที่กระทำในชีวิตประจำวันเป็นกิจวัตร และ สม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ได้แก่ การตื่นนอน การเข้านอน การดื่ม การรับประทานอาหาร การคบเพื่อน รวมถึงกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน

การปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขปราศจากความคับข้องใจ ได้แก่ กิริยามารยาท อารมณ์ การยอมรับและเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การใช้เวลาว่าง หมายถึง การใช้เวลาที่นอกเหนือจากการปฏิบัติภารกิจด้านการเรียน ได้แก่ การฟังเพลง ดูโทรทัศน์ การนอนพักผ่อน การอ่านหนังสือ การออกกำลังกาย การทำงานอดิเรก และการเล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ใช้เวลาในการเรียน หมายถึง การปฏิบัติตนด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียน เช่น พฤติกรรมก่อนเวลาเรียน ได้แก่ การอ่านทำความเข้าใจก่อนเข้าเรียน ความกระตือรือร้นในการเข้าเรียน และการค้นคว้าเอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์มอบหมาย พฤติกรรม การเรียนในเวลาเรียน ได้แก่ การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตรงต่อเวลา การจดบรรยาย (lecture) การซักถาม การตอบคำถาม การอภิปราย การทำแบบฝึกหัด และการมีส่วนร่วมในห้องเรียน พฤติกรรม การเรียนหลังเลิกเรียน ได้แก่ การติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย การทบทวนบทเรียนหลังเลิกเรียน การเข้าห้องสมุดเพื่อค้นหาความรู้เพิ่มเติม และทำการบ้าน

ลักษณะหอพัก หมายถึง สภาพของหอพักที่ให้บริการแก่นักศึกษาหอพัก ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ การจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม รวมถึงความปลอดภัย

สภาพปัญหา หมายถึง ประเด็นที่เป็นอุปสรรค ข้อขัดข้อง ทำให้สิ่งคาดหวังไม่บรรลุผลสำเร็จหรือเป็นสถานการณ์ใด ๆ ที่ต้องมีการแก้ไข อันส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาหอพัก